ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 107, Ağustos 2020, s. 384-408

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.44030>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
4.06.2020

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.08.2020

Duygu TÜRKOĞLU

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fak, G.S.E.B. Müzik Eğitimi ABD, Müzik Öğretmenliği
d.turkoglu9@hotmail.com

Prof. Dr. Sena GÜRŞEN OTACIOĞLU

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fak, G.S.E.B. Müzik Eğitimi ABD, Müzik Öğretmenliği
senagursen@hotmail.com

PROFESYONEL ÇALGI EĞİTİMİ ALMAKTA OLAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA VE İLETİŞİM BECERİLERİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

Öz

Bu araştırma profesyonel çalgı eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin duygusal zeka (DZ) düzeyleri ve iletişim becerileri (İB) düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması ve bu faktörlerin hangi değişkenler üzerinde farklılık gösterdiğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'den seçilmiş üniversitelerin 2018 - 2019 eğitim öğretim yılında eğitim fakülteleri ve güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümünde okuyan 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin oluşturduğu 200 kişilik bir grupta hazırlanmış, tarama yöntemi uygulanmış bir araştırmadır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda; çalışma grubunun aldıkları duygusal zeka düzeyi puanları ile iletişim becerileri düzeyi puanları arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Araştırmaya katılmış olan örneklem grubunun, iletişim becerileri düzeyleri puanları ile konser deneyimleri değişkeni ve kendi iletişim becerileri hakkındaki düşünceleri değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir.

¹ Bu makale, Prof. Dr. Sena GÜRŞEN OTACIOĞLU danışmanlığında yürütülen ve Duygu TÜRKOĞLU tarafından hazırlanan Profesyonel Çalgı Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Duygusal Zeka ve İletişim Becerileri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılmış olan örneklem grubunun, DZ düzeyleri puanları ile kendi iletişim becerileri hakkındaki düşünceleri değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: İletişim Becerileri, Duygusal Zeka, Müzik, Çalgı Eğitimi.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND COMMUNICATION SKILLS LEVELS OF UNDERGRADUATE STUDENTS STUDYING PROFESSIONAL INSTRUMENT

Abstract

This research was conducted amongst undergraduates whom have recieved professional musical instrument training, to compare and contrast their levels of emotional intelligence and levels of communication skills, as well as to determine if these factors and others play a role in creating a difference. This study was conducted using two hundred, first to final year university students, enrolled in the 2018-2019 academic school year, selected from amongst several Turkish universities and schools of fine arts dealing with music. The results of the research are as follows: There have not been any meaningful statistical findings in the relationship between the communications skills levels points and the emotional intelligence skills points recieved amongst the test group. There has been a statistically meaningful difference found between the subjects taking part in the research relating to the communication skills levels points and the concert experience factor, and subjects with thoughts based on their own individual communication skills. With the subject group that participated in the research, there were statistically meaningful findings in differences between what the subjects felt their emotional intelligence points and their own communication skills points.

Keywords: Communication Skills, Emotional Intelligence, Music, Instrumental Training.

GİRİŞ

Gelişen, değişen teknoloji çağında zekanın yeri ve önemi çok büyükken, IQ temelli bilişsel zekanın yerini daha çok duygusal zeka almaya başlamıştır. Bilişsel zeka; Gardner 'ın 1983 yılında "Çoklu Zeka" kavramı ile yeni bir boyut kazanmıştır. Bu sayede zeka tek yönlü mantıksal bir işlev olmanın dışına çıkmıştır. Duygusal zekanın da bilişsel zeka kadar önemli olduğu, hatta bireyin özel ve iş hayatını, sosyal çevresini etkilediği düşünüldüğünde, duygusal zekanın müzik ile olan ilişkisi de incelenmeye başlanmış, önemi vurgulanmak istenmiştir. (Pektaş, 2013).

Duygusal zekanın 20. yüzyılın başlarında önem kazandığı görülmektedir. Bunun nedenlerinden birisi ise yapılan araştırmalarda IQ'nun (bilişsel zeka) başarı hayatında tek ölçüt olmadığının kanıtlanması, sosyal bilimlere ve birey odaklı yaklaşımların öneminin artması kabul edilmektedir. Bu sebeple birey odaklı ve emotional intelligence EQ (duygusal zeka) odaklı yaklaşımların öneminin artmasıyla kariyer ve yaşam hayatında başarı için gerekli duyulan ilgili görüşler hız kazanmaya başlamıştır (Özdemir Yaylacı, 2008).

Duygusal zeka “Duyguların doğru algılanması, ifade edilebilmesi ve değerlendirilebilmesi, düşünceye ulaşmada, oluşturmada hislerden yararlanabilme yeteneği, duyguyu ve duygusal bilgiyi fark edebilme, duygusal ve entelektüel gelişimi sağlamada duyguları kontrol edebilme ve ayarlama yeteneği” şeklinde tanımlanmaktadır (Salovey ve Mayer, 1997, s.35 akt. Aslan, 2013, s.36).

Duygusal zeka ile ilgili yapılan yaklaşımlarda başlıca iki model görülmektedir: “Yetenek ve Karma Model”. Duygulardan mantık yürüterek oluşan ve duyguların ilişkiler üzerinde belirleyici olduğu model yetenek modelidir. Karma model ise kişilik özelliklerini ve davranışlarını içinde barındıran, sosyal becerileri içine alan bir modeldir. Yetenek model ve karma model konusunda yapılan ve geliştirilen zeka modelleri şunlardır: Jon D. Mayer ve P. Salovey Modeli, Reuven Bar - On Modeli, D. Goleman Modeli, Cooper ve Sawaf Modeli. (Avcı, 2017).

Duygusal zeka, duygularını kontrol edebilen, başkalarını anlayabilen, empati yapabilen ve içinde bulunduğu zorlu durumları ustalıkla aşabilen kişilerin özelliklerinden bir kaçıdır. Duygusal zekası düşük olan bireyler ise duygularını kontrol edemeyen ve zorluklar karşısında hayatı olumsuz etkilenen bireyler olup, ruh hali olarak da sıkıntı yaşayan kişilerdir. Düşük duygusal zeka düzeyine sahip bir öğrenci duyguları tarafından engellenebilir ve akademik olarak başarısız olabilir. Duygusal zeka, pratik yetenekleri öğrenme potansiyelini belirler (Holt, 2007, akt. Pektaş, 2013, s.46). Avcı (2017) tarafından yapılan bir çalışmada duygusal zekalarına göre ayrılmış iki öğrenci grubu incelenmiş ve duygusal zekası düşük olan öğrencilerin müzik başarıları ve grup içerisindeki rolleri yerine getirmede duygusal zekası yüksek öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Duygusal zekanın oluşumunda etki eden faktörler, Goleman’ın da belirttiği gibi beş ana boyuttan oluşmaktadır: Öz bilinç, duyguları idare edebilmek (otokontrol), motivasyon (kendini harekete geçirmek), empati (başkalarının duygularını anlayabilme) ve sosyal beceriler (ilişkileri yürütebilmek) (Koçyiğit, 2016).

Zeka ve müziği bir arada düşündüğümüz zaman ise; müzikte ses, nüans, ritim, tempo,armoni, şarkıları ayırt edebilme, şarkı söyleme, enstrüman çalma vb. gibi davranışlar müzik zekası içerisinde yer alan davranışlardır. Müzik ve zeka bir bütün olarak düşünülmelidir ve yapılan müzik eğitimi sınavlarıyla birlikte ölçülebilir olarak nitelendirilmektedir (Çuhadar, 2017).

Hem çocuklar hem de yetişkinlerde duygu ve düşünceleri ifade etmek seslerle ve sözlerle daha kolay bir yoldur. Her insan aynı değildir. Bu yüzden bazıları için duygularını ifade etmek kolayken, bazıları içinse bu durum oldukça zordur. Müzik ve müzik eğitimi bu noktada kişinin sosyal ve duygusal olarak gelişimini sağlamasında yardımcı olacak bir etkidir. Müzik eğitimi sadece duygusal zekanın gelişimine değil yanı zamanda iletişim becerilerine de katkı sağlamaktadır. Müzik her yaştaki bireyler için sosyallik olgusunu güçlendirmekte ve geliştirmektedir (Tunalı Özdemir, 2008).

İletişim kavramı da tıpkı duygusal zeka gibi bireyin hayatında önemli bir role sahiptir. Mesaj alışverişini sağlayan, insanlarla iletişim kurup anlaşmayı sağlayan, insanların düşünce biçimlerini barındıran, toplum içinde ifade gücünü sağlayan bir kavram olarak karşımıza çıkar. İletişim alışverişi olarak ifade edilen iletişim, haberleşme türü olarak insan ve toplum içinde en temel gereksinim olarak görülmektedir (Koçyiğit, 2016).

İletişim becerileri “Kişilerin anlaşabilmeleri, kendilerini doğru ifade edebilmeleri ve karşısındaki bireyi sağlıklı anlayabilmesi için iletişimin temel becerilerine sahip olunması

gerekmektedir. Temel iletişim becerileri kişinin doğuştan var olduğu bir yeteneği değildir. Bu sebeple sonradan öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir beceridir” şeklinde tanımlanmaktadır (Tayfun, 2009, s.3, akt. Avcı, 2017, s.169).

Duygusal zeka, hayatımız boyunca birlikte aynı ortamda bulunduğumuz kişilerle iletişimimiz için son derece önemlidir. İş ve özel hayatımızda insanlarla kurduğumuz iletişimimiz hayatta da başarılı olmanın bir adımıdır. Duygusal zekanın geliştirilmesi ile, kurduğumuz iletişim boyunca empati yapma, kendimizin ve karşımızdaki kişinin duygularını anlayabilme açısından bize fayda sağlayacaktır. Duygusal zeka becerilerinin, hayatımız boyunca özel ve iş yaşamımızda, iletişimde, bilişsel zekanın önüne geçtiği belirlenmiştir (Barut, 2015).

Müzik eğitiminde de iletişim son derece önemlidir. Müzik eğitimi yoluyla müziksel ifadeler, duygular ve sosyal ilişkiler de gelişmektedir. Uygulamaya dönük müzik derslerinde öğretmen iyi bir iletişim becerisine sahip olması, öğrencilerinin de müzikal anlamda kendisini daha iyi ifade etmesini sağlayacaktır. Özgüvenli, kendini ve müziğini iyi ifade edebilen, bireysel etkinliklerde görev alan öğrenciler iletişim becerileri konusunda da kendini geliştirecektir. İyi bir iletişim beceri düzeyine sahip müzik öğretmeni, öğrencilerine müziği sevdirecek, eğlenceli hale getirecek ve olumlu ilişkiler kurması bakımından faydalı olacaktır. Öğretmenler tarafından öğrencilerin eksik yönlerinin bulunması ve buna yönelik geliştirme çalışmaları yapılması sağlanmalıdır. Çünkü iletmek istediğimiz mesajlar her zaman sözel değil, müzik yoluyla da iletilebildiği gibi, iyi bir iletişime sahip olmak gerekir. (Piji Küçük, 2012).

Bu sebeple okullarda sadece akademik bilgilerin kazandırılması yeterli olmayacaktır. Beden eğitimi, müzik, resim ve görsel sanatlar gibi sanatsal etkinlik derslerinin olması ve bu derslere daha çok zaman verilmesi öğrenci gelişimi açısından katkı sağlayan dersler olacaktır. Bu dersler öğrencinin hayatında sosyalleşme, kültürlenme, başkalarını tanıma ve kendini ifade etme, yaratıcılıklarını ortaya koyma, kendi becerilerini geliştirme bakımından olumlu yönde etkileyen derslerdir (Tepeköylü ve Soytürk, 2015).

Müzik eğitimi ve çalgı eğitimi içerisinde duygusal zeka, müziksel ifademizi ve çalma stilimizi etkileyecek boyutta önemli bir yere sahiptir. İletişim becerileri ise kendimizi ifade etmemizde hatta müzik yoluyla bunu sağlamamızda büyük önemli rol alır. Bu sebeple duygusal zeka ve iletişim becerileri gibi insan hayatında iki önemli faktörün müzikte çalgı çalan öğrenciler üzerindeki etkisi de olumlu yönde olacağı düşünülmektedir.

Bu bilgilerden yola çıkılarak profesyonel çalgı eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin DZ ve İB düzeylerinin arasında ilişki ve bununla birlikte DZ ve İB' nin çalışma grubunun çaldıkları çalgı türlerine göre farklılaşma olup olmadığını saptamak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

Amaç

Bu araştırmanın amacı, profesyonel çalgı eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin DZ ve İB düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve çalgı çeşitliliğine bakılarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamaktır.

1. Profesyonel çalgı eğitimi almakta olan lisans düzeyindeki öğrencilerin DZ ve İB puanlarının arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Profesyonel çalgı eğitimi almakta olan lisans düzeyindeki öğrencilerin DZ puanları ile demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, sınıf, okuduğu üniversite, bireysel çalgı, konser deneyimi durumu ve iletişim becerileri bilgi düzeyi) arasında anlamlı ilişki var mıdır?

3. Profesyonel çalgı eğitimi almakta olan lisans düzeyindeki öğrencilerin İB puanları ile demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, sınıf, okuduğu üniversite, bireysel çalgı, konser deneyimi durumu ve iletişim becerileri bilgi düzeyi) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modeli; geçmişte veya o an da var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimleyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her ne ise onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur. Bilinmek istenen şey ortadadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemektir (Karasar, 1984, s.79). Bu çalışmada çalışma grubunun çeşitli değişkenler üzerinde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek, ilişki düzeyini ölçmek ve istatistiksel verilerle sonuçlarını ortaya koymak için tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni Türkiye'deki üniversitelerin eğitim fakülteleri gseb müzik öğretmenliği ve güzel sanatlar fakültesi müzik bölümünde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Öğretmenliği, Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Öğretmenliği, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Öğretmenliği, Kocaeli Üniversitesi GSF Müzik Bölümü, Batman Üniversitesi GSF Müzik Bölümü, Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü 1. ve 4. sınıfta eğitim gören 200 öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılmış Olan Öğrencilerin Yaş, Cinsiyet, Sınıf, Okuduğu Üniversite, Bireysel Çalgısı, Konser Deneyimi Durumu ve İletişim Becerileri Bilgi Düzeyi Değişkenlerine Göre Dağılımları

Gruplar (Yaş)	F	%	% _{gec}	% _{yig}
20 ve üstü	129	64,5	64,5	64,5
17	4	2,0	2,0	66,5
18-19	64	32,0	32,0	98,5
Diğer	3	1,5	1,5	100,0
Toplam	200	100,0	100,0	
Gruplar (Cinsiyet)	F	%	% _{gec}	% _{yig}
Kız	114	57,0	57,0	57,0
Erkek	86	43,0	43,0	100,0
Toplam	200	100,0	100,0	

Gruplar (Sınıf)	F	%	%_{gec}	%_{yig}
1.sınıf	112	56,0	56,0	56,0
4. sınıf	85	42,5	42,5	98,5
(4.sınıf +)	3	1,5	1,5	100,0
Toplam	200	100,0	100,0	
Gruplar (Okuduğu Üniversite)	F	%	%_{gec}	%_{yig}
Kocaeli Üni. GSF	19	9,5	9,5	9,5
Batman Üni. GSF	16	8,0	8,0	17,5
Marmara Üni. Eğitim Fakülte	52	26,0	26,0	43,5
Trabzon Üni Eğitim Fakültesi	59	29,5	29,5	73,0
Van 100. yıl Üni. Eğitim Fakültesi	35	17,5	17,5	90,5
Yıldız Teknik Üni. Sanat ve Tasarım Fak. Müzik Bölümü	19	9,5	9,5	100,0
Toplam	200	100,0	100,0	
Gruplar (Bireysel Çalgı)	F	%	%_{gec}	%_{yig}
Keman	50	25,0	25,0	25,0
Viyolonsel	12	6,0	6,0	31,0
Viyola	8	4,0	4,0	35,0
Kontrbas	1	0,5	0,5	35,5
Flüt	27	13,5	13,5	49,0
Piyano	27	13,5	13,5	62,5
Gitar	30	15,0	15,0	77,5
Bağlama	20	10,0	10,0	87,5
Vurmalı Çalgılar	2	1,0	1,0	88,5
Nefesli Çalgılar	5	2,5	2,5	91,0
Diğer	18	9,0	9,0	100,0
Toplam	200	100,0	100,0	
Gruplar (Konser Deneyimi Dur.)	F	%	%_{gec}	%_{yig}
Ayda 2-3	25	12,5	12,5	12,5
Ayda 1	31	15,5	15,5	28,0
3 Ayda 1	34	17,0	17,0	45,0
Yılda 1	48	24,0	24,0	69,0

Diğer	62	31,0	31,0	100,0
Toplam	200	100,0	100,0	
Gruplar (İletişim Bec. Bilgi Düzeyi)	F	%	% _{gec}	% _{yig}
Tamamen Yeterli	54	27,0	27,0	27,0
Oldukça Yeterli	91	45,5	45,5	72,5
Kısmen Yeterli	46	23,0	23,0	95,5
Biraz Yeterli	7	3,5	3,5	99,0
Hiç Yeterli Değil	2	1,0	1,0	100,0
Toplam	200	100,0	100,0	

Tablo 1'e göre yaş dağılımında; öğrencilerin %64,5 'i 20 ve üstü, %2 'si 17, %32 'si 18-19 yaşında iken diğer yaş grubunda olan öğrencilerin oranı ise yalnızca %1,5 tur. Buna göre 20 yaş ve üstü öğrenciler çoğunluktadır. Öğrencilerin %57 'si kız, %43 'ü ise erkektir. Kız öğrencilerin sayısı erkeklere göre daha fazladır. Öğrencilerin %56 'sı 1. sınıf öğrencisi %42,5 'i 4. sınıf öğrencisi iken %1,5 oranında öğrenci ise okulu 5.seneye uzayan sınıf türünden olduğu görülmüştür. Birinci sınıf öğrencileri daha fazla sayıdadır. Öğrencilerin %9,5 'i Kocaeli Üniversitesi GSF'de, %8 'i Batman Üniversitesi GSF'de, %26 'sı Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde, %29,5 'i Trabzon Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde, %17,5 'i Van 100. Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde, %9,5 ise Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü'nde okumaktadır. Trabzon Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nde okuyan öğrenci sayıları diğer üniversite sayılarına göre daha fazladır. Öğrencilerin %25 'i keman, %6 'sı viyolonsel, %0,5 'i kontrbas, %13,5 'i flüt, %13,5 'i piyano, %15 'i gitar %10 'u bağlama, %1 'i vürmelik çalgılar %2,5 'i nefesli çalgılar ve %9 'u ise diğer çalgı türlerini çalmaktadır. Keman çalan öğrenci sayısı diğer çalgı türlerine göre daha fazladır. Öğrenciler konser deneyimi durumu sorusunda %12,5 'i ayda iki veya üç, %15,5 'i ayda bir, %17 'si üç ayda bir, %24 'ü yılda bir ve %31 'i ise diğer seçeneğini işaretlemiştir. Buna göre diğer seçeneği daha fazla sayıdadır. Öğrencilere iletişim bilgi düzeyleri hakkında görüşleri sorulmuş ve %27 'si tamamen yeterli, %45,5 'i oldukça yeterli, %23 'ü kısmen yeterli, %3,5 'i biraz yeterli ve %1 'i ise hiç yeterli olmadığını düşünmektedir. Buna göre oldukça yeterli maddesi fazla sayıdadır.

Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırmada önceden belirlenmiş, konuyla ilgili araştırmacının hazırladığı Kişisel Bilgi Formu, Schutte (Gözden Geçirilmiş) DZ Ölçeği ve İB Envanteri kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan, örneklem grubunun özelliklerini öğrenmek amacıyla konuyla ilişkilendirilecek demografik bilgilerden oluşan, duygusal zeka ve iletişim becerilerinin profesyonel çalgı eğitimi alan lisans öğrencileri üzerindeki etkisine bakılan 14 sorudan oluşan formdur, ancak bu makale için belirlenmiş olan 7 soru ele alınmıştır.

Schutte Duygusal (Gözden Geçirilmiş) Zeka Ölçeği: Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim (1998) tarafından ilk olarak 33 madde olarak geliştirilen, daha sonra Austin, Saklofese, Huang ve McKenney (2004) tarafından 41 madde olarak yeniden düzenlenen ve Gaye Saltukoğlu, Arkun Tatar ve Serdar Tok tarafından (2011) Türkçe'ye uyarlanan 41 maddeden oluşan 5'li likert tipli bir ölçek ve 41 maddeden oluşan bu ölçek üç

faktörlü bir yapıya sahiptir. Bunlar; İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirmesi olarak tanımlanmıştır. Ölçeğin cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı bütünü için 0,82, alt boyutları için ise 0,75, 0,39 ve 0,76 olarak tespit edilmiştir (Tatar, Tok ve Saltukoğlu, 2011).

İletişim Becerileri Envanteri : Seher Balcı, Kurtman Ersanlı tarafından geliştirilen envanter 45 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Envanter; duygusal, davranışsal, zihinsel olarak iletişim becerilerini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Yapılan faktör analizi sonucunda maddeler üç ana boyutta toplanmıştır, bunlar ; zihinsel, davranışsal, duygusal iletişim becerileri adlarını almıştır. Bu maddeler; her zaman, genellikle, bazen, nadiren, hiçbir zaman olarak derecelenmiştir. Maddelerin sonunda bulunan harfler hangi boyuta ait olduğunu göstermektedir (Z = Zihinsel, Dav = Davranışsal, D = Duygusal). Testi yarılama yöntemiyle yapılan güvenilirlik çalışmasında r - .64, test tekrar test sonucunda ise r- .68 sonucuna ulaşılmıştır. Korkut (1996)'un İletişim Becerileri Değerlendirme ölçeği ile yapılan geçerlik çalışmasında benzer ölçekler katsayısı .70'tir (Ersanlı ve Balcı, 1998).

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılmış olan lisans öğrencilerinden (Kişisel Bilgi Formu, İB Envanteri, Schutte DZ Ölçeği) alınan verilerin hepsi SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada toplanan verilerle ortaya çıkan analizler şunlardır: Örneklemi oluşturan lisans öğrencilerinin demografik özelliklerini özetlemek açısından değişkenlerinin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. İB Envanterinden edinilen bilgilerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. DZ ölçeğinden edinilen bilgilerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Lisans öğrencilerinin demografik özellikleri ile İB düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması için Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonucunda gözlemlerin normal dağılmadığı sonucuna ulaşılmış ve analizlerde Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi Sperman ilişki testi ve Pairwise Comparison testi uygulanmıştır. Lisans öğrencilerinin demografik özellikleri ile DZ düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması için Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonucunda gözlemlerin normal dağılmadığı sonucuna ulaşılmış ve analizlerde Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi Sperman ilişki testi ve Pairwise Comparison testi uygulanmıştır. DZ düzeyi ve İB düzeyi arasındaki ilişkinin saptanması için Spearman Korelasyon Testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde profesyonel çalgı eğitimi almakta lisans öğrencilerinin iletişim becerileri puanları; öğrencilerin demografik özellikleri ile olan ilişkilerinin incelenmesi, duygusal zeka puanlarının yine demografik özellikleri ile olan ilişkilerinin incelenmesini ve kişisel bilgi formu verileri ile olan ilişkilerinin belirlenmesi amacıyla yapılan istatistik analizlere yer verilmiştir. Bununla beraber, İB ve DZ puanları arasındaki ilişki de incelenmiştir.

İletişim Becerileri (İB) Envanteri İle İlgili Bulgular

Tablo 2. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İletişim Becerileri (İB) Puanlarının “Yaşlarına Göre” Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	sd	P
(İB)	20 ve üstü	129	100,97	0,802	3	0,849
	17	4	121,63			
	18-19	64	97,71			
	Diğer	3	111,67			

Tablo 2’de öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanın yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testinin sonucuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Yaş değişkeni iletişim becerileri düzeyinde bir etki yaratmamıştır.

Tablo 3. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının “Cinsiyetlerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Mann Whitney-U Testinin Sonuçları

Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	U	Z	P
Kadın	114	99,74	11370,0	4815	-0,215	0,830
Erkek	86	101,51	8730,0			

Tablo 3’de öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanın cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Mann Whitney-U testine göre anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Cinsiyet değişkeni iletişim becerileri düzeyinde bir etki yaratmamıştır.

Tablo 4. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının “Mevcut Okudukları Sınıflara” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
İB	1. Sınıf	112	93,56	3,672	2	0,159
	4. Sınıf	85	109,46			
	Diğer	3	105,67			

Tablo 4’e göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanın mevcut okudukları sınıflara göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla yapılmış olan Kruskal

Wallis H testinin sonucunda anlamlı bir fark olmadığı görülmüş ve mevcut okudukları sınıf değişkeninin iletişim becerileri düzeyinde bir etki yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının “Okudukları Üniversiteye” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
İB	Kocaeli Üni. GSF	19	76,97	9,066	5	0,106
	Batman Üni. GSF	16	113,78			
	Marmara Üni. Eğitim Fakültesi	52	91,34			
	Trabzon Üni. Eğitim Fakültesi	59	105,75			
	Van 100. Yıl Üni. Eğitim Fakültesi	35	116,91			
	Yıldız Teknik Üni. Sanat ve Tasarım Fak. Müzik Bölümü	19	91,37			

Tablo 5’de öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanın okudukları üniversiteye göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testinin sonucunda anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Buna göre okudukları üniversite değişkeninin iletişim becerileri düzeyine bir etkisinin olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 6. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının “Çaldıkları Bireysel Çalgı Türlerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
İB	Keman	50	87,73	6,960	10	0,729
	Viyolonsel	12	107,0			
	Viyola	8	97,56			
	Kontrbas	1	92,00			
	Flüt	27	116,22			
	Piyano	27	94,67			
	Gitar	30	105,85			
	Bağlama	20	97,18			
	Vurmalı Çalgılar	2	124,0			
	Nefesli Çalgılar	5	86,0			
	Diğer	18	114,78			

Tablo 6’da öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanın çaldıkları bireysel çalgılarının türlerine göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testinin sonucuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir Bireysel çalgı değişkeninin iletişim becerileri düzeyine bir etkisi bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 7. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının “Konser Deneyimlerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
İB	Ayda 2-3	25	119,72	21,326	4	0,000
	Ayda 1	31	134,08			
	3 Ayda 1	34	80,01			
	Yılda 1	48	101,90			
	Diğer	62	86,11			

Tablo 7’de öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanın konser deneyimlerine göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testinin sonucuna göre anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Konser deneyimi değişkeninin iletişim becerileri düzeyine etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.05$).

Tablo 8. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının Farklılaşmasında “Konser Deneyimi Durumlarının” Etkilerinin Pairwise Comparison Testi ile İncelenmesi

Gruplar	Standart Hata	Standart Test İstatistiği	P
3 Ayda 1- Diğer	12,34	-0,494	1,00
3 Ayda 1- Yılda1	12,96	-1,687	0,916
3 Ayda 1 – Ayda 2-3	15,24	2,605	0,092
3 Ayda1 –Ayda 1	14,36	3,763	0,002
Diğer- Yılda 1	11,12	1,419	1,00
Diğer - Ayda 2-3	13,70	2,452	0,142
Diğer – Ayda 1	12,72	3,769	0,002
Yılda 1 – Ayda 2-3	14,27	1,249	1,00
Yılda 1 –Ayda1	13,33	2,414	0,158
Ayda 2-3 - Ayda 1	15,53	-0,923	1,00

Tablo 8’de öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanlar, konser deneyimi durumunun etkisi Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve konser deneyimlerinin anlamlı bir etkisi olduğu görüldükten sonra bu etkiye konser deneyimi durumlarından hangilerinin neden olduğu ikili karşılaştırma ile araştırılmış, 3 Ayda 1 – Ayda 1 Deneyim ve Diğer – Ayda 1 arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 9. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının Kendi “İletişim Becerileri Hakkındaki Düşüncelerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
İB	Tamamen Yeterli	54	121,17	10,096	4	0,039
	Oldukça Yeterli	91	95,16			
	Kısmen Yeterli	46	89,82			
	Biraz Yeterli	7	80,21			
	Hiç Yeterli Değil	2	102,25			

Tablo 9’da öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanın kendi iletişim becerileri hakkındaki düşüncelerine göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testinin sonucunda, anlamlı bir fark görülmüştür. İletişim becerileri hakkındaki düşünce değişkeni iletişim becerileri düzeyinde bir etki yaratmıştır ($p<0.05$).

Tablo 10. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İB Puanlarının Farklılaşmasında “İletişim Becerileri Hakkındaki Düşüncelerinin” Etkilerinin Pairwise Comparison Testi ile İncelenmesi

Gruplar	Standart Hata	Standart Test İstatistiği	P
Biraz Yeterli-Kısmen Yeterli	23,47	0,409	1,00
Biraz Yeterli-Oldukça Yeterli	22,69	0,659	1,00
Biraz Yeterli-Hiç Yeterli Değil	46,38	-0,475	1,00
Biraz Yeterli-Tamamen Yeterli	23,42	1,762	0,781
Kısmen Yeterli- Oldukça Yeterli	10,46	0,511	1,00
Kısmen Yeterli - Hiç Yeterli Değil	41,79	-0,298	1,00
Kısmen Yeterli -Tamamen Yeterli	11,60	2,701	0,007
Oldukça Yeterli - Hiç Yeterli Değil	41,35	-0,171	1,00
Oldukça Yeterli –Tamamen Yeterli	9,39	2,617	0,089
Hiç Yeterli Değil–Tamamen Yeterli	41,69	0,454	1,00

Tablo 10’ da öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puanlar, kendi iletişim becerileri hakkındaki düşünceler arasındaki Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve kendi iletişim becerileri hakkındaki düşüncelerinin anlamlı bir etkisi olduğu görüldükten sonra bu etkiye hangi düşüncelerin etkili olduğu ikili karşılaştırma sonucuna göre incelenmiştir. Kısmen yeterli - tamamen yeterli cevapları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

Schutte Duygusal Zeka (DZ) Ölçeği ile İlgili Bulgular

Tablo 11. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte Duygusal Zeka (DZ) Puanlarının “Yaşlarına” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
	20 ve üstü	129	102,27	2,079	3	0,556
Schutte	17	4	97,00			
DZ	18-19	64	95,28			
	Diğer	3	140,33			

Tablo 11’de öğrencilerin schutte duygusal zeka ölçeğinden almış oldukları puanın yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testi sonucuna göre anlamlı bir fark yoktur. Buna göre yaş değişkeninin duygusal zeka düzeyine bir etkisi yoktur ($p>0.05$).

Tablo 12. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte DZ Puanlarının “Cinsiyetlerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Mann Whitney-U Testinin Sonuçları

Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	U	z	P
Kadın	114	98,16	11190,0	4635	-0,659	0,510
Erkek	86	103,60	8910,0			

Tablo 12’de öğrencilerin schutte duygusal zeka ölçeğinden almış oldukları puanın cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Mann Whitney-U testinin sonucuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak cinsiyet değişkeni duygusal zeka düzeyine bir etki yaratmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 13. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte DZ Puanlarının “Mevcut Okudukları Sınıflara” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	p
	1. Sınıf	112	96,47	1,590	2	0,452
Schutte	4. Sınıf	85	104,94			
DZ	Diğer	3	125,97			

Tablo 13’de öğrencilerin schutte duygusal zeka ölçeğinden almış oldukları puanın mevcut okudukları sınıfa göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testine göre anlamlı bir fark yoktur. Okudukları sınıf değişkeninin duygusal zeka düzeyinde bir etkisi olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 14. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte DZ Puanlarının “Okudukları Üniversiteye” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	sd	P
Schutte DZ	Kocaeli Üni. GSF	19	72,42	4,203	5	0,521
	Batman Üni. GSF	16	100,03			
	Marmara Üni. Eğitim Fakültesi	52	103,0			
	Trabzon Üni. Eğitim Fakültesi	59	99,38			
	Van 100. yıl Üni. Eğitim Fakültesi	35	110,49			
	Yıldız Teknik Üni. Sanat ve Tasarım Fak. Müzik Bölümü	19	102,21			

Tablo 14’de öğrencilerin schutte duygusal zeka ölçeğinden almış oldukları puanın okudukları okula göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testine göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Okudukları okullar değişkeninin duygusal zeka düzeyine etkisi yoktur ($p>0.05$).

Tablo 15. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte DZ Puanlarının “Çaldıkları Bireysel Çalgı Türlerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
Schutte DZ	Keman	50	104,78	3,576	10	0,964
	Viyolonsel	12	109,42			
	Viyola	8	93,88			
	Kontrbas	1	95,50			
	Flüt	27	90,24			
	Piyano	27	99,89			
	Gitar	30	99,27			
	Bağlama	20	106,10			
	Vurmalı Çalgılar	2	89,75			
	Nefesli Çalgılar	5	69,00			
	Diğer	18	107,97			

Tablo 15’de öğrencilerin schutte duygusal zeka ölçeğinden almış oldukları puanın çaldıkları çalgı türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H

testinin sonucuna göre anlamlı fark olmadığı görülmektedir. Çaldıkları çalgı türü değişkeni duygusal zeka düzeyinde bir etki yaratmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 16. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte DZ Puanlarının “Konser Deneyimlerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
Schutte DZ	Ayda 2-3	25	87,24	8,086	4	0,088
	Ayda 1	31	119,35			
	3 Ayda 1	34	83,54			
	Yılda 1	48	100,16			
	Diğer	62	105,98			

Tablo 16' da öğrencilerin schutte duygusal zeka ölçeğinden almış oldukları puanın öğrencilerin konser deneyimlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testinin sonucuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Konser deneyimi durumu değişkeni duygusal zeka düzeyi üzerinde etki yaratmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 17. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte DZ Puanlarının Kendi “İletişim Becerileri Hakkındaki Düşüncelerine” Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis H Testinin Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıralamalar Ortalaması	X ²	Sd	P
Schutte DZ	Tamamen Yeterli	54	120,06	10,111	4	0,039
	Oldukça Yeterli	91	90,58			
	Kısmen Yeterli	46	96,72			
	Biraz Yeterli	7	113,29			
	Hiç Yeterli Değil	2	65,75			

Tablo 17' de öğrencilerin schutte duygusal zeka ölçeğinden almış oldukları puanın öğrencilerin kendi iletişim becerileri hakkındaki düşüncelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için yapılmış olan Kruskal Wallis H testinin sonucuna göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. İletişim becerileri hakkındaki düşünce değişkeninin duygusal zeka düzeyi üzerinde etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.05$).

Tablo 18. Profesyonel Çalgı Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Schutte DZ Puanlarının Farklaşmasında “İletişim Becerileri Hakkındaki Düşüncelerinin” Etkilerinin Pairwise Comparison Testinin Sonuçları

Gruplar	Standart Hata	Standart Test İstatistiği	P
Biraz Yeterli-Kısmen Yeterli	41,35	0,600	1,00
Biraz Yeterli-Oldukça Yeterli	41,78	0,741	1,00
Biraz Yeterli-Hiç Yeterli Değil	46,38	1,025	1,00
Biraz Yeterli-Tamamen Yeterli	41,65	1,304	1,00
Kısmen Yeterli- Oldukça Yeterli	10,46	-0,586	1,00
Kısmen Yeterli - Hiç Yeterli Değil	22,69	-1,001	1,00
Kısmen Yeterli -Tamamen Yeterli	9,93	2,967	0,030
Oldukça Yeterli - Hiç Yeterli Değil	23,47	-0,706	1,00
Oldukça Yeterli –Tamamen Yeterli	11,60	2,011	0,443
Hiç Yeterli Değil–Tamamen Yeterli	23,24	0,292	1,00

Tablo 18’ de öğrencilerin schutte DZ ölçeğinden almış oldukları puanlar ile kendi İB hakkındaki düşünceleri arasındaki ilişki Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve kendi İB hakkındaki düşüncelerinin anlamlı bir etkisi olduğu görüldükten sonra bu etkiye hangi düşüncelerin sebep olduğu ikili karşılaştırma ile incelenmiş ve kısmen yeterli - tamamen yeterli cevapları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

İletişim Becerileri Envanteri ve Duygusal Zeka Ölçeği İle İlgili Bulgular

Tablo 19. Profesyonel Çalgı Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin “Schutte Duygusal Zeka Puanları ve İletişim Becerileri” Arasındaki İlişki ile İlgili Spearman Korelasyon Katsayısı Sonuçları

Değişkenler	N	R	P
İB Puanları	200	0,190	0,093
Schutte DZ Puanları	200		

Tablo 19’da öğrencilerin schutte DZ ölçeğinden almış oldukları puanlar ve İB ölçeğinden almış oldukları puanlar arasındaki ilişki spearman korelasyon testi ile araştırılmış ve anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin İB düzeyleri onların DZ düzeylerini etkilememiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Profesyonel Müzik Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin İletişim Becerileri Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre Sonuçları

Araştırmanın birinci bulgusuna göre çalgı eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin İB düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Yapılan çalışma ile yaş değişkeninin iletişim becerileri düzeyleri üzerinde etki yaratmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre aynı iletişim becerileri envanteri kullanılarak müzik öğretmeni adayları üzerinde Yıldız ve Kurtuldu (2016) 'nın yaptığı çalışma, araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Buna karşın, Ocak ve Erşen (2015) çalışmasında ise 1. ve 2. sınıflar incelenmiş ve değişkenler arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu farkın 1. sınıf öğretmen adaylarının lehine olduğu şeklindedir.

Araştırmada çalışma grubunun cinsiyetleri ile İB arasındaki ilişki incelenmiş ve iki değişken arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Gün (2018) tarafından yapılan benzer bir araştırmada müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farkın bulunmadığı görülmektedir. Savaş (2018) 'ın çalışmasında, öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre İB puanlarına bakılmış ve anlamlı bir fark olmadığını belirlenmiştir. Yine Kadakal Dölek (2015) tarafından araştırılan üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi çalışmasında da iletişim becerileri ile cinsiyet arasında fark bulunmamıştır. Buna karşın yapılan bazı çalışmalarda ise (Milli ve Yağcı, 2016; Küçükosmanoğlu, 2015) iletişim becerileri düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür. Bu farkın kadın öğretmen adaylarının erkeklere göre daha yüksek iletişim becerisine sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda cinsiyet değişkeninin iletişim becerilerine olan etkisi değişmektedir.

Çalışma grubunun İB düzeyleri ile sınıf değişkeni arasındaki ilişki Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve anlamlı bir fark görülmemiştir. Sıralamalar ortalamasına göre ise 1. sınıf 93,56, 4.sınıf 109,46 ve diğer 105,67 'dir. Milli ve Yağcı (2016) 'nın çalışmasında iletişim becerileri ile sınıf değişkeni arasında anlamlı fark bulunamazken, Küçükosmanoğlu (2015) 'nın çalışmasında ise İB ile sınıf arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Yapılan bu çalışmada 2. ve 3. sınıfta okuyan öğrencilerin dördüncü sınıftaki öğrencilere göre İB düzeylerinin daha yüksek olduğu istatistiksel olarak belirlenmiştir. Baykara Pehlivan (2005) 'ın öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi çalışmasında ise, 1. ve 4. sınıflar arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma grubunun iletişim becerileri düzeyleri ile okuduğu üniversite değişkeni istatistiksel olarak Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve anlamlı bir fark bulunamamıştır. İnceleme sonucuna göre Trabzon Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nde okuyan öğrenci sayısı diğer üniversitelerde okuyan öğrenci sayılarına göre daha fazladır. Belirlenen üniversiteler farklı bölgelerden seçilmiş olup, değişkenler arasında fark olması beklenmiştir. Bu sonucu destekleyen Saracaloğlu, Yenice, Karasakaloğlu (2009) çalışmasında öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin okudukları üniversiteye göre anlamlı şekilde değişmediği yönündedir. Arıbaş (2018) 'ın çalışmasında ise iletişim becerileri ile üniversiteler arasında anlamlı bir fark görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma grubunun çaldıkları bireysel çalgı türlerine göre iletişim becerileri düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bir fark bulunamamıştır. Buna göre keman %25, gitar %15 flüt ve piyano %27 çalgı türleri daha fazla sayıdadır. Bu çalışmada bireysel çalgı türünün iletişim

becerileri düzeyine etki etmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Küçükosmanoğlu (2015) 'nın yaptığı çalışmada müzik öğrencilerinin iletişim becerileri düzeyleri puanları ile bireysel çalgıları puanları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Yapılan çalışmalar birbirini destekler niteliktedir.

Çalışma grubunun konser deneyimi durumunun iletişim becerileri düzeyine olan etkisi Kruskal Wallis H testi incelenmiş ve iki değişken arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu anlamlı farkın konser deneyimleri durumundan hangilerinin neden olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma yapılmıştır. Bu sonuca göre 3 ayda 1 - ayda 1 deneyim ve diğer - ayda 1 seçenekleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Konser deneyimi öğretmen adaylarının kendini iyi ifade edebilmesi iletişiminin güçlü olması açısından önem kazanmaktadır. Konser deneyim ve performans sergileme ile ilgili Martin (2008, s.29) başarıyı yakalayan öğrencilerin iyimser olma, aktif olma ve iletişimlerinin yüksek olduğunu görevlerini yerine getirmede daha başarılı olduklarını, düşünmeye, eleştiriye ve geri bildirimlere açık olduklarını, bu durumlarla kolaylıkla baş edebildiklerini vurgulamaktadır (akt. Aydın, 2017, s.13). Daha çok konser verme, konserlere katılma öğrenciyi kendi alanında daha özgüvenli, iletişimi kuvvetli ve başarılı bireyler yapacağı düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar bu düşünceyi desteklemektedir.

Çalışma grubunun iletişim becerileri düzeyleri ile kendi İB hakkındaki düşünceleri incelenmiş ve değişkenler arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Buna göre yapılan ikili karşılaştırma ile kısmen yeterli - tamamen yeterli seçenekleri arasında anlamlı bir fark vardır. Çalışma grubunun vermiş olduğu bu cevaplar iletişim becerileri düzeyinde etki yaratmıştır. Çoğunlukla öğrencilerin kendi iletişim becerilerini yeterli ve tamamen yeterli görmesi onların iletişim becerileri düzeylerini de anlamlı yönde etkilemiştir. Piji Küçük (2012) tarafından yapılan müzik öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin iletişim ve problem çözme becerileri araştırmasında aynı iletişim becerileri envanteri kullanılmış, araştırma bulgularına göre müzik öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin iletişim becerilerinin iyi bir seviyede olduğu saptanmıştır. Çalışma grubunun kendi İB hakkındaki düşüncelerine verdikleri cevaplar onların iletişim becerileri düzeylerini anlamlı etkilediğini göstermektedir. Yine Piji Küçük (2011) tarafından yapılan müzik öğretmeni adaylarının empatik eğilimleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişki incelenmiş ve iletişim becerilerinin bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları arasında yüksek olumlu ve anlamlı fark bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Profesyonel Müzik Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre Sonuçları

Müzik öğretmenliği bölümünde çalgı eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin DZ düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu çalışmada yaş değişkeni, öğrencilerin DZ düzeylerini etkilememektedir. Mencik (2017) 'in araştırmasında lise öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ve akademik başarıları yaş değişkenine göre incelenmiş, anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Yalnızca duygusal zekanın alt boyutlarından kişisel beceriler ve stres yönetimi maddelerinde farklılık görülmüştür. Ertuğrul ve Kutluca (2020) çalışmasında da öğretmenlerin duygusal zeka düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aydın (2017) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ve yaş arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı fark görülmüştür. Elde edilen bilgilerle yaş değişkeninin, öğrencilerin yaş aralıklarına göre duygusal zeka düzeylerini etkilediği görülmüştür.

Çalışma grubunun DZ düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiye bakıldığında ikisi arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu çalışmayla birlikte cinsiyet değişkeninin duygusal zeka düzeyine bir etkisi yoktur. Bu alanda yapılan Saracaloğlu, Saygı, Yenice, Altın (2016) 'ın araştırmasında öğretmen adaylarının mükemmeliyetçilik ve duygusal zeka düzeyleri incelenmiş, duygusal zeka ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Pektaş (2013) ve Aydın (2017) 'ın çalışmalarında da duygusal zeka ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fakat, Pektaş (2013) 'ın çalışmasında duygusal zeka düzeyleri lise türü ve cinsiyetin ortak özellikleriyle birlikte anlamlı olarak farklılaşmıştır. Bununla birlikte Gürşen Otacıoğlu (2009) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin duygusal zeka akademik ve çalgı başarı puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunamazken, duygusal zeka ve akademik başarı puanları arasında anlamlı bir fark ortaya çıktığı görülmektedir. Bu çalışma ile diğer çalışmalar arasında tutarlılık olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışma grubunun DZ düzeyleri ile sınıf değişkeni arasındaki ilişki Kruskal Wallis H sonucuna göre istatistiksel olarak incelenmiş ve sınıf değişkeninin duygusal zeka düzeyine bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı sınıflarda okuyan öğrencilerin sınıf bazında duygusal zekalarının değişmediği görülmektedir. Resim - iş eğitimi bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde Tekin Bender (2006) tarafından yapılan çalışmada anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aydın (2017) 'ın yapmış olduğu çalışmada ise sınıf değişkeninin duygusal zeka düzeyini etkilediği görülmektedir. DZ ile yaş, sınıf değişkeni arasındaki ilişkide daha net sonuçlar alınabilmesi için yaşa ve sınıfa bağlı olarak her sene ölçüm yapılmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir.

Çalışma grubunun duygusal zeka düzeyleri ile okudukları üniversite arasındaki ilişki Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve anlamlı bir fark bulunamamıştır. Farklı bölgelerden seçilen üniversitelerde okuyan öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinden aldıkları puanlar okudukları üniversiteler üzerinde etki yaratmamıştır. Üniversitelerin farklı bölgelerden seçilmiş olması çalışma grubunun duygusal zeka düzeyleri üzerinde etki yaratması beklenmiştir. Pektaş (2013) 'ın lise öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerini ölçen çalışmasında öğrencilerin okudukları liselere göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Başka bir çalışmada da Tekin Bender (2006), öğrencilerin okudukları üniversiteleri onların duygusal zekalarını etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Çalışma grubunun duygusal zeka düzeyleri ve çaldıkları bireysel çalgı arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bir fark görülmemiştir. Öğrencilerin çaldıkları çalgı türü değişkeni duygusal zeka düzeyi üzerinde bir etki yaratmamıştır. Benzer yapılan Aydın (2017) 'ın araştırmasında öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile enstrümanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlere uygulanan Tunalı Özdemir (2008) 'in müzik yeterlilikleri ve duygusal zeka düzeylerinin incelendiği çalışmasında ise çalgı eğitimi, çalgı bilgisi ve duygusal zeka düzeyi arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bireysel çalgı ile DZ arasındaki ilişkinin yapılan çalışmalarda farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna benzer çalışmalar daha çok müzik öğretmenliği veya güzel sanatlar lisesi öğrencileri üzerinde uygulanmalı, sonuçları tartışılmalıdır.

Çalışma grubunun duygusal zeka düzeyleri ile konser deneyimi durumu istatistiksel olarak incelenmiş, yapılan Kruskal Wallis H testinin sonucunda anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Buna karşın, Avcı (2011) tarafından yapılan çalışmada viyolonsel öğrencilerinin duygusal zekaları konser performans ölçeği ile incelenmiş, duygusal zekası yüksek olan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha başarılı olduğu görülmüştür. Konser etkinliklerinde yer alınması,

sahneye çıkma, konser verme gibi katılımlar öğrencilerin bu alanda duygusal zekalarını ve iletişimlerini yükselteceği düşünülmektedir.

Çalışma grubunun DZ düzeyleri puanları ile kendi İB hakkındaki düşünceleri arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre çalışma grubunun kendi iletişim becerileri hakkındaki düşüncelerine verdiği cevaplar ve elde edilen puanlar duygusal zeka düzeyi üzerinde etki yaratmıştır. Bu fark incelenmiş ve kısmen yeterli - tamamen yeterli cevapları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Yapılan Sü Eröz (2011) çalışmasında duygusal zeka ve iletişim becerileri arasındaki ilişki hem duygusal zeka eğitimi alma hem de iletişim becerileri eğitimi alma boyutuyla incelenmiş, bu durum bireylerin duygusal zekasını ve iletişimlerini geliştirdiği görülmüştür. Çalışma grubunun kendi iletişim becerilerinin iyi olması onları daha özgüvenli ve duygusal zekaya sahip bireyler yapmaktadır. Bu durumun öğrenciyi DZ ve İB düzeyinde olumlu yönde geliştirecek bir olgu olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar sonucu destekler niteliktedir.

Profesyonel Müzik Eğitimi Almakta Olan Lisans Öğrencilerinin DZ Düzeyleri ile İB Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Sonucu

Çalışma grubunun DZ ölçeğinden almış oldukları puanlar ile İB ölçeğinden almış oldukları puanlar spearman korelasyon testi ile incelenmiş ve anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bu konuyla ilgili yapılan Sü Eröz (2011) 'ün araştırmasında duygusal zeka ile iletişim arasındaki ilişki incelenmiş, duygusal zekanın tüm boyutları ile iletişim becerileri arasındaki ilişki anlamlı olup, pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gül ve Güney (2019) 'in yaptığı çalışmada aynı duygusal zeka ölçeği (schutte) kullanılmış, iki değişken arasındaki ilişki araştırılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda duygusal zekanın tüm boyutlarıyla iletişim becerileri boyutları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Kaya, Kanık ve Alkın (2016) tarafından üstün yetenekli öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada duygusal zeka ve iletişim becerileri incelenmiş, pozitif yönlü ilişki ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalar DZ ve İB düzeylerinin birbirlerini pozitif etkilediği yönündedir. Bireyin duygusal zekasının ve iletişim becerilerinin yüksek olması, iş okul ve özel hayatında başarıya götüren önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışma daha farklı yaş grubuna ve farklı okul türlerine yapılarak tekrar değerlendirilebilir ve farklılıklar belirlenebilir. Çalışma gruplarının değişik alanlardan ve yaş gruplarından olması sonuçları farklı etkileyebilmektedir. Karabulut (2014) araştırmasında ise duygusal zeka ile iletişim becerileri arasındaki ilişki cinsiyet, yaş vb. demografik değişkenlerden anlamlı derecede etkilenmediği fakat iki değişken arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kişinin sahip olduğu duygular, hayatımız boyunca iletişim sürecinde karar verme, algılama, değerlendirme, yürütme açısından çok önemlidir. İçinde bulunduğumuz duygular sayesinde bize iletilen mesajları algılayıp, yorumlamaktayız. İletişim süresince etkili sağlıklı bir iletişim kurmak istiyorsak öncelikle kendimizin ve karşıımızdaki kişinin duygusal durumuna dikkat etmeliyiz. Duygusal durumumuz bizim ve karşıımızdaki kişinin içinde bulunduğu duruma bağlı olarak değişebilmekte ve iletişimimizi yönlendirebilmektedir. Duygusal zekayı etkili kullanabilmek bu denli önemli bir boyuttadır (Avcı, 2017). Bu nedenle yapılan bu çalışma öğrencilerin DZ ve İB düzeyleri arasındaki ilişkinin ve eksikliklerinin belirlenmesi, çözüm önerilerinin yapılması için önemli bir adım olmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda anlamlı farkın görülmediği değişkenler tekrar araştırılabilir, hizmet içi eğitimler, seminerler aile içi bilgilendirme vb. çalışmalar düzenlenebilir.

ÖNERİLER

Araştırmada örneklem grubuna uygulanan anket ve ölçekler doğrultusunda elde edilen sonuçlarla birlikte şu saptamalara varılmıştır:

Daha önceki yapılan duygusal zeka çalışmalarında görüldüğü üzere duygusal zekanın bireyin üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Demir (2010), çalışmasında, duygusal zeka özelliklerinin bireyin karar verme doğrultusunda etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Duygusal zeka özelliklerine sahip bireylerin karar verirken doğru adayı belirlemede etkili olduğu görülmüştür. Aydın (2017) 'ın konservatuvarda ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören müzik öğrencilerinin müzik performans kaygı düzeyleri ile duygusal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında; yüksek duygusal zekaya sahip öğrencilerin iletişimlerinin güçlü olduğu, derse zamanında katıldıkları, önceki çalışmalarda istenilenleri yerine getirdikleri, arkadaşları ile olan ilişkileri, yeni fikirler sundukları görülmüştür. Gül (2017) tarafından yapılan çalışmada ise duygusal zeka ve iletişim becerileri arasındaki ilişki incelenmiş, duygusal zeka düzeyinin direkt olarak iletişim becerileri üzerinde bireye doğrudan bir etki sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireyin sadece okul hayatı değil yaşamı boyunca kendini iyi bir şekilde ifade edebilmesi, mutlu olabilmesi, kendini ve başkasını daha rahat anlayabilmesi, her duruma sakin yaklaşabilmesi, duygusal zekanın yüksek olmasıyla gerçekleşebilmektedir. Aynı zamanda duygusal zekanın geliştirilebilir olmasıyla birlikte, eğitim verilen kurumlarda duygusal zekanın öneminden bahsedilmeli, geliştirme yöntemleri araştırılmalı, sosyal ve kültürel derslerin sayısının artırılması önerilebilir. Duygusal zekanın geliştirilmesine yönelik aktiviteler, okullarda yapılan faaliyetler, seminer - sunum yardımıyla duygusal zekanın gerekliliğine ve ders içeriklerinde duygusal zekaya daha çok önem verilmelidir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, sınıf bazında lisans öğrencilerine duygusal zekanın ders içi ve ders dışı anlatılması, müzik eğitimi verilen kurumlarda duygusal zekanın geliştirilmesinin sağlanması, sadece öğrencilerin değil anne - baba eğitimiyle birlikte duygusal zekanın kültür-sanat, spor, gibi aktivitelerle geliştirilmesi önerilebilir. Konsere çıkma ve konser deneyimi durumları da öğrenciler üzerinde duygusal zekanın gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu tür etkinlikler okul içi okul dışı yapılmalı, konser etkinlikleri çoğaltılmalıdır. Duygusal zekanın gelişmesine yönelik kişisel gelişim ve gelişim sağlanmalıdır. Hizmet içi eğitimler ve toplumu geliştirecek çalışmalar sağlanmalıdır.

İletişim becerileri kişinin hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Kendimizi iyi ifade edebilmek, karşımızdaki kişiyi anlamak, iyi iletişim kurabilmek, özgüven sahibi olabilmek ancak iyi bir iletişim becerisine sahip olmakla gerçekleşebilmektedir. (Künüçen, 2003, s.58) iletişim becerilerini: “İletişim sürecindeyken karşı tarafı daha iyi anlayarak onların duygu ve düşünceleri ile bağdaştırma ve etkili iletişimin sağlanması yeteneği” olarak ifade etmektedir.

Bu bakımdan iletişim becerileri geliştirilebilirdir. İş hayatında, eğitim hayatında, sosyal ve özel hayatımızda iletişim olmazsa olmazımızdır. İyi bir iletişim becerisine sahip olmak her alanda bizi bir adım ileriye taşıyacaktır. Bunun içinde iletişim becerisinin eksik kaldığı yönler tamamlanmalı, araştırılmalı ve geliştirilmelidir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda her yaştan bireyin iletişim becerileri konusunda kendilerini geliştirmeleri önerilmektedir. Eğitim verilen müzik okullarında iletişimin ve iletişim becerilerinin hayatımızda ne kadar önemli olduğu derslerde öğrencilere aktarılmalı, bununla

ilgili seminerler, eğitimler verilmelidir. Müzik derslerinde iletişimin önemi hem enstrüman hem de ders içeriği bakımından önemlidir. Kendini iyi ifade edebilmesi, şarkı söylerken iletişimin iyi olması, özgüven sahibi olabilmesi, çekingen olmaması, empati kurabilmesi için ders içi ve ders dışı iletişim aktiviteleri ve müfredata bununla ilgili ders içeriği eklenebilir. Konsere çıkma ve konsere gitme sıklığı artırılmalı, öğrencilerin alanıyla ilgili kişilerle sürekli iletişim halinde olması sağlanmalıdır. Aile eğitimi de desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

- Akbel, Avcı, B., Yıldırım, Orhan, Ş. (2017). Bireyin duygusal zeka düzeylerinin müzik gruplarındaki konser performanslarına etkisi. *European Journal of Social Sciences Studies*. Volume 2. Issue 5.
- Arıbaş, B.B. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal zeka düzeyleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.
- Aslan, Ş. (2013). Duygusal zeka dönüşümcü etkileşimci liderlik. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Austin EJ, Saklofske DH, Huang SHS, McKenney D. (1998) Measurement of trait emotional intelligence: testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s measure. *Pers Indiv Differ* 2004; 36(3): 555-62
- Avcı, B. (2011). Bireylerin duygusal zeka düzeylerinin müzik gruplarındaki hazırlık çalışmaları ve konser performanslarına etkisi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü. Ankara.
- Avcı, Ö. (2017). Duygusal zeka ve iletişim. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Aydın, B. (2017). Konservatuvarda ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören müzik öğrencilerinin müzik performans kaygı düzeyleri ile duygusal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Barut, Y. (2015). Duygusal zeka ve iletişim becerileri ilişkisi:Örgüt kültürünün aracı rolü (İzmir bozyaka eğitim araştırma hastanesi ve kent hastanesinde görevli sağlık çalışanları örneği. Doktora Tezi. Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Baykara, Pehlivan, K. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim-Online*, 4(2). 17-23.
- Çuhadar, H.C. (2017). Müziksel zeka. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(3), 1-12.
- Demir, M. (2010). Duygusal zekanın insan kaynakları seçimindeki etkisi: konaklama işletmelerinde yöneticiler üzerine bir araştırma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. Cilt 7, Sayı,1. Muğla Üniversitesi.
- Ersanlı K. ve Balcı S. (1998). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: geçerli ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(10), 7-13.
- Ertuğrul, N., Kutluca, A., Y. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zeka düzeyleri ile problem çözme becerileri ilişkisi. *Academy Journal of Educational Sciences*. Cilt 4 Sayı 1. 1-10. Haziran.

- Gardner, H. (2004). Zihin çerçeveleri çoklu zeka kuramı. (çev. E. Kılıç). İstanbul. Alfa Yayın Dağıtım.
- Gül, E. (2017). Duygusal zeka ve iletişim becerileri arasındaki ilişki: Bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Gül, E., Güney, A. (2019). Duygusal zeka ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt 4 / Sayı 2.
- Gün, E. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerileri. Turkish Studies Educational Sciences. Volume 13/11. 615-622. Spring.
- Gürşen Otacıoğlu, A.S. (2009). Müzik öğretmeni adaylarının duygusal zeka ile akademik ve çalgı başarı düzeyleri arasındaki ilişki. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 19 (1), 85-96.
- Holt, S. (2007). Emotional intelligence and academic achievement in higher education. Doktora Tezi, Pepperdine University, Malibu/California.
- Kadalkal, Dölek, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Karabulut, E. (2014). Örgütsel iletişim ve duygusal zeka ilişkisi: Bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.
- Karasar, N. (1984). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, F., Kanık, P., Alkın, S. (2016). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeylerinin karşılaştırılması. International Online Journal of Educational Sciences, 2016, 8 (1), 229-244.
- Koçyiğit, M. (2016). Etkili iletişim ve duygusal zeka. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Korkut, F. (1996) İletişim becerilerini değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. Cilt 2, Sayı: 7, s. 18-23
- Küçükosmanoğlu, H., O. (2015). N.E.Ü. A.K.E.F. Güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dalı öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri üzerine bir çalışma. İdil Dergisi, Cilt 4, Sayı 17, Konya.
- Künüçen, H. (2003). Meslek yüksekokulları için genel iletişim. Uğur Demiray (ed). Etkili iletişim. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Martin, A., J. (2008). Motivation and engagement scale music. (MES-M) Test User Manual. Summer Hill: Lifelong Achievement Group.
- Mayer, J. D. ve Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence, Emotional Intelligence: Key readings on the Mayer and Salovey Model. New York: Dude Publishing, 35.
- Mencik, Y. (2017). Lise öğrencilerinin duygusal zeka ile akademik başarılarının bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı.
- Milli, S., M., Yağcı, U. (2016). Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (1), 286-298.

- Ocak, G., Erşen, B., Z. (2015). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri algılarının incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 33, 1-19. Mart.
- Özdemir Yaylacı, G. (2008). Kariyer yaşamında duygusal zeka ve iletişim yeteneği. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Pektaş, S. (2013). Güzel sanatlar ve spor lisesi müzik bölümü öğrencileri ile diğer lise öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin karşılaştırılması. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Piji, Küçük, D. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının empatik eğilimleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. 2. International Conference On New Trends In Education and Their Implications. 27-29 April. Antalya.
- Piji,Küçük, D. (2012). Müzik öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin iletişim ve problem çözme becerileri. GEFAD / GUJGEF 32(1), 33-54.
- Saracaloğlu, A., S., Saygı, C., Yenice, N., Altın, M. (2016). Müzik ve sınıf öğretmeni adaylarının mükemmeliyetçilik ve duygusal zeka düzeylerinin incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 38. 70-89.
- Saracaloğlu, A., S., Yenice, N., Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Aralık 2009. Cilt:VI, Sayı:II, 187-206.
- Savaş, İ. (2018). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi:Uludağ üniversitesi örneği. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bursa.
- Schutte NS, Malouff JM, Hall LE, Haggerty DJ, Cooper JT, Golden CJ, et al. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. Pers Individ Differ; 25(2): 167-77.
- Sü Eröz, S. (2011). Duygusal zeka ve iletişim arasındaki ilişki: Bir uygulama. Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Tatar, A., Tok, S. ve Saltukoğlu, G. (2011). Gözden geçirilmiş Schutte duygusal zeka ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 21(4), 325-338.
- Tayfun, R. (2009). Etkili iletişim ve beden dili. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tekin Bender, M. (2006). Resim - iş eğitimi öğrencilerinde duygusal zeka ve yaratıcılık ilişkileri. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir
- Tepeköylü Öztürk, Ö., Soytürk, M. (2015). Beden eğitimi, müzik ve resim/görsel sanatlar öğretmenlerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 16, Sayı 3, s.39-50.
- Tunalı Özdemir, A. (2008). Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik yeterlilikleri ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.

Yıldız, Y., Kurtuldu, K. (2016). Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi :Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği. Route Educational and Social Science Journal. Volume 3(3), July.